

Claudia LIPAN

„Calea fără de urmă”

La sfârșitul stagiunii trecute, când am intrat întâmplător la o repetiție a *Amanților însângerați*, m-a izbit un întuneric incert, incomplet, parcă, pentru o atmosferă obișnuită de lucru. Întuneric în cleștele căruia se întetește și spectacolul construit de regizorul Alexandru Tocilescu în sala Camil Petrescu a Teatrului Național din București. Atmosfera sfârșitului de secol XVII – început de secol XVIII din acest spectacol finit nu pare a fi reală, ea ascunde tot mărunțișul vieții interpreților, o lecție a ieșirii din anonim în teatrul nipon.

Osatura clasică, pe care se sprijină povestea a doi îndrăgostiți separați de regulile unui strat social insolubil, nu oferă posibilitatea avantajoasă a ideii originale la nivel scenic. Instrumentele folosite de actori sunt insuficiente, de multe ori ei strigă prea mult într-un spațiu al tăcerii. Dar strigătul de fapt îi poate elibera; dintr-o „casă a plăcerilor” unde misterioasa *Koharu* ține companie samurailor, dintr-un orășel prea îngust pentru drama iubirii ce i-o poartă *Jihe*, dintr-un întuneric care a acoperit cu rușine virtutea lui *Tokubei*, a bietului negustor de hârtie...

Ceea ce la început pare un caz singular se transformă o dată cu ceremonialul piesei într-o emblemă a tuturor: clienții se îndrăgostesc până la sacrificiu de fetele „stăpânei”

(*Carmen Tănase*). Atunci când își iau zborul, nu rămâne nici o urmă, dispar cu tot cu trecerea lor prin lume. Așa cum se curăță uneori spectacolul japonez de accesoriile scenografilor. Curtezanele dramaturgului Chikamatsu Monzaemon fac parte din decorul unei epoci, casa în sine este o ustensilă ruginită a celor care impun legea acestei epoci.

Gustul seducției este însă dulce-amăru; când ajung să iubească fără compromis, amantele capătă identitate. Nu mai sunt simple obiecte, ci femei coplesite de sentimentul apropierei sau al singurătății. *Koharu* apare în scenă ca o zeiță adulată. Conștientă de propria-i frumusețe și de influența exercitată asupra celorlalți, intră în pielea unui personaj pe care nu îl agreează. Taina ei este mai puternică. Însă afecțiunea pentru *Jihe* este condamnată: clipa înțelnirii va fi ultima lor zi, pentru că dezvăluirea afecțiunii ar duce la un alt fel de compromis – al identității dobândite pe ascuns. Stăpânirea cu care această femeie acceptă să iasă din canoanele societății se opune credinței că cerul este singurul care duce mai departe viața omului.

Moartea în scriitura asiatică poartă rostul fiecărei singurătăți sau al fiecărei comuniuni în parte și vine în completarea unei vieți anterioare a eroilor. Nu rupe legăturile, este

recunoscută și acceptată ca atare. Crina Mureșan (*Koharu*) ignoră ochii câte unui samurai țăfnos (Alexandru Georgescu) ori a unui „lup singuratic“ (Vlad Ivanov) și se poartă afectuos cu o identitate pe care o recunoaște. Cu fața albă ca a unei mirese, își pregătește personajul pentru marea întâlnire, pentru nunta din cer. Marius Bodochi (*Jihe*) intuieste frământarea bărbatului nipon care știe că va veni o zi când își va pierde virtutea; când răscumpărarea femeii iubite îl va obliga să renunțe la tot – copii, soție, respect etc. Umplescu cu jurămintele inima familiei, care îi simte infidelitatea și scrie răvașe ca și cum ar semna un cont bancar.

Dintre interpreți surprinzătoare este evoluția lui George Ivașcu (*Tokubei*), cu o nouă formulă de joc, în rolul îndrăgostitului care ar face orice pentru a se ridica la un alt nivel social. Chiar să fure. Odată faptul consumat, este sufocat de spaimă, se apără de toate acuzațiile, simte că și-a pierdut onoarea și că a devenit o victimă. Lese din scenă umilit și învins, își cere scuze în stânga și-n dreapta pe lângă spectatori, într-un excelent moment de interpretare. George Ivașcu și Tania Popa (*Ohatsu*) sub semnele nocturne, sunt doi îndrăgostiți care se caută, se ating ca o scânteie, pentru a se furișea îmbrățișați, mai apoi, către oriunde... Vlad Ivanov (*Tahei*) este prezență permanentă în casa „stăpânei“, admiratorul lui *Koharu*, cu defecte și calități la vedere, cu zel în pasiune, țășnind de aiurea și de oricând.

Trecerea spre moarte a celor două cupluri în final are ceva din taina unei spovedanii. Într-un decor proiectat cu stele ca o perdea de lumină, îndrăgostiții călătoresc pe un drum inițiat. Clopotele de la templu se aud în miez de noapte.

Decorul minunat al lui Puiu Antemir se desface (în locul felinarelor pâlpâinde) în maluri de râu umede și verzi, mustind de frăgezime, pe care trec tălpile desculțe ale eroilor. Râul spală toate păcatele. Rămâne legătura pe care eroii nu o pot desface și o iau cu ei mai departe...

Spuneam la început că textul și concepția spectacolului nu solicită actorii. Asta până în clipa când vezi această încheiere la care s-a gândit Alexandru Tocilescu, un regal al lucrurilor fragile atinse de arta asiatică, de eroul acestei arte convertit la idealul estetic al sufletului.

Eroul care, pornind pe acest drum, nu mai poate niciodată reveni și... redeveni. Eroul împrumutat odată și de George Banu pe „calea fără de urmă“.

Teatrul Național București – Amanții însângerați de Chikamatsu Monzaemon. Regia: Alexandru Tocilescu. Decor: Puiu Antemir. Coregrafia: Roxana Colceag. Costume: Florinela Popescu Fărcășanu. Muzica: Irinel Anghel, Andrei Kivu, Ion Bogdan Ștefănescu. Cu: Crina Mureșan, Marius Bodochi, George Ivașcu, Tania Popa, Vlad Ivanov, Sanda Toma, Carmen Tănase, Alexandru Georgescu, Matei Gheorghiu, Lamia Beligan, Răzvan Ionescu, Mircea Anca, Amalia Ciolan, Doru Ana, Angela Hondru, Aristița Diamandi, Laura Vlad, Mircea Anca jr., Sabina Grancea. Data premierei: 6 octombrie 2001.